

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ	
НАКАЗ	
27.11.2019 № 986	
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 24 січня 2020 р. за № 83/34366

Про затвердження Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки

Відповідно до [пункту 9](#) частини першої статті 35 Кодексу цивільного захисту України, [абзацу дев'ятого підпункту 3 пункту 24](#) Положення про єдину державну систему цивільного захисту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 січня 2014 року № 11, з метою вдосконалення порядку спостереження за радіаційною та хімічною обстановкою в разі загрози виникнення та виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин, у мирний час та в особливий період **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити [Методику спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки](#), що додається.

2. Визнати таким, що втратив чинність, [наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи від 06 серпня 2002 року № 186](#) «Про введення в дію Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 20 серпня 2002 року за № 708/6996.

3. Управлінню взаємодії з Державною службою України з надзвичайних ситуацій Міністерства внутрішніх справ України (Скакун В.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України в установленому порядку.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

Міністр	А. Аваков
ПОГОДЖЕНО:	

Міністр енергетики та захисту довкілля України	О. Оржель
Голова Державної служби України з надзвичайних ситуацій	М. Чечоткін О. Мірошніченко
Т.в.о. Голови Державної регуляторної служби України	

	ЗАТВЕРДЖЕНО Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 27 листопада 2019 року № 986
	Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 24 січня 2020 р. за № 83/34366

МЕТОДИКА

спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки

I. Загальні положення

1. Ця Методика встановлює порядок спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки в разі загрози виникнення та виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин, у мирний час та в особливий період.

2. У цій Методиці терміни вжито в таких значеннях:

диспетчерська служба - передбачені штатним розписом підприємства, організації або установи (далі - підприємство), підрозділ або особи, які здійснюють цілодобове чергування;

зона відповідальності - визначена територія, на якій здійснюється радіаційне та хімічне спостереження відповідно до встановлених завдань;

пост радіаційного та хімічного спостереження (далі - ПРХС) - формування цивільного захисту, що здійснює періодичне або постійне радіаційне та хімічне спостереження відповідно до встановлених завдань;

радіаційна та хімічна обстановка - обстановка, що склалася на території підприємства або адміністративно-територіальної одиниці внаслідок забруднення навколишнього середовища радіоактивними та небезпечними хімічними речовинами;

радіаційне та хімічне спостереження - заходи щодо збирання, опрацювання, передавання, збереження та аналізу інформації про радіаційну та хімічну обстановку;

розрахунково-аналітична група (далі - РАГ) - формування цивільного захисту, що здійснює збирання, опрацювання, аналіз та збереження інформації про радіаційну та хімічну обстановку для органів управління єдиної державної системи цивільного захисту (далі - ЄДС ЦЗ).

Інші терміни, використані в цій Методиці, уживаються в значеннях, наведених у [Кодексі цивільного захисту України](#), постанові Кабінету Міністрів України від 09 січня 2014 року [№ 11](#) «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту» та наказі Міністерства внутрішніх справ України від 05 листопада 2018 року [№ 879](#) «Про затвердження Правил техногенної безпеки», зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 27 листопада 2018 року за № 1346/32798.

3. Радіаційне та хімічне спостереження здійснюється з метою своєчасного надання органам управління ЄДС ЦЗ інформації про забруднення навколишнього середовища радіоактивними та небезпечними хімічними речовинами для прийняття рішень щодо реагування на надзвичайні ситуації, пов'язані з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин.

II. Організація спостережень

1. Радіаційне та хімічне спостереження здійснюють:

диспетчерські служби - на всіх об'єктах підвищеної небезпеки, які виробляють, використовують, транспортують, переробляють або зберігають радіоактивні та небезпечні хімічні речовини;

ПРХС, що створені суб'єктами господарювання на підприємствах відповідно до [Порядку утворення, завдань та функцій формувань цивільного захисту](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 жовтня 2013 року № 787 (далі - Порядок).

2. Залежно від режимів функціонування ЄДС ЦЗ радіаційне і хімічне спостереження здійснюється:

у режимі повсякденного функціонування - диспетчерськими службами в межах зони відповідальності радіаційного контролю за допомогою стаціонарних приладів щодо перевищення природного радіаційного фону та шляхом візуального контролю щодо появи аномальних явищ (кольорової хмари

або підозрілих крапель на ґрунті, рослинах, поверхнях будівель).
Спостереження здійснюється 4 рази на добу: о 05:00, 11:00, 17:00, 23:00;

у режимі підвищеної готовності, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану - шляхом посилення спостереження із залученням диспетчерських служб та ПРХС, вимірювання в межах зони відповідальності потужності експозиційної (еквівалентної) дози, визначення типу і концентрації небезпечних хімічних речовин та відбору проб ґрунту, води для проведення лабораторних досліджень. Спостереження здійснюється в строки, визначені органами управління ЄДС ЦЗ залежно від обстановки;

у режимі функціонування ЄДС ЦЗ в особливий період - із залученням диспетчерських служб та ПРХС згідно з планами цивільного захисту на особливий період.

3. Радіаційне та хімічне спостереження має забезпечувати:

найбільш максимальне охоплення території, де проживає населення;

оперативний збір, узагальнення та опрацювання інформації про радіаційну та хімічну обстановку в разі загрози виникнення та виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин;

кваліфікований аналіз й оцінку радіаційної та хімічної обстановки для прийняття рішень щодо здійснення заходів захисту населення.

III. Здійснення спостережень диспетчерськими службами

1. Радіаційне та хімічне спостереження на підприємствах, які мають диспетчерську службу з режимом цілодобового чергування, здійснюється відповідно до пункту 2 розділу II цієї Методики. Безпосередньо заходи щодо радіаційного та хімічного спостереження здійснює черговий диспетчер.

Під час приймання-передавання зміни черговий диспетчер повинен ознайомитися з обстановкою в зоні відповідальності, записами в журналі радіаційного та хімічного спостереження, а також візуально оглянути цілісність приладів радіаційної і хімічної розвідки та перевірити їх роботу. На кожен прилад має бути інструкція з використання, технічний паспорт та свідоцтво про метрологічну повірку.

2. У разі встановлення потужності експозиційної (еквівалентної) дози 0,05 мР/год (0,5 мкЗв/год) і вище, появи аномальних явищ (кольорової хмари або підозрілих крапель на ґрунті, рослинах, поверхнях будівель) черговий диспетчер негайно інформує телефоном керівництво підприємства, оперативного чергового органу управління територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ та оперативного чергового територіального органу ДСНС (далі - черговий ДСНС).

Після інформування диспетчер за допомогою приладів радіаційної і хімічної розвідки та шляхом відбору проб уточнює потужність експозиційної (еквівалентної) дози на місцевості, тип та концентрацію небезпечної хімічної речовини в повітрі, здійснює відбір проб забрудненого ґрунту для дослідження в радіометричній (хімічній) лабораторії, уточнює метеорологічні дані і протягом однієї години надсилає черговому ДСНС письмове повідомлення про радіоактивне та хімічне забруднення ([додаток 1](#)).

Надалі інформація щодо результатів радіаційного та хімічного спостереження передається телефоном черговому органу управління територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ та черговому ДСНС в строки, визначені органом управління територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ.

У разі введення режимів підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та в особливий період диспетчер також передає телефоном інформацію щодо результатів радіаційного та хімічного спостереження до РАГ району, району міста Києва чи Севастополя або міста обласного підпорядкування, на території якого функціонує диспетчерська служба, у строки, визначені органом управління територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ.

Отримані за результатами власних вимірів дані про стан радіаційної та хімічної обстановки черговий диспетчер заносить у журнал радіаційного та хімічного спостереження ([додаток 2](#)).

IV. Здійснення спостережень постами радіаційного та хімічного спостереження

1. У режимах підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та в особливий період до здійснення радіаційного та хімічного спостереження залучаються ПРХС.

2. У разі переведення ЄДС ЦЗ в режим підвищеної готовності працівники ПРХС прибувають на підприємство, отримують та перевіряють справність і комплектність приладів радіаційної і хімічної розвідки, засобів зв'язку та засобів індивідуального захисту.

Начальник ПРХС організує радіаційне та хімічне спостереження (уточнює завдання черговому спостерігачу ПРХС, строки проведення спостереження, порядок інформування керівника підприємства, чергового ДСНС та РАГ та заходи безпеки).

3. У разі реєстрації потужності експозиційної (еквівалентної) дози 0,05 мР/год (0,5 мкЗв/год) і вище, появи аномальних явищ (кольорової хмари або підозрілих крапель на ґрунті, рослинах, поверхнях будівель) черговий спостерігач ПРХС негайно інформує телефоном керівництво підприємства, оперативного чергового органу управління територіальної підсистеми ЄДС ЦЗ, чергового ДСНС та РАГ району, району міста Києва чи Севастополя або міста обласного підпорядкування, на території якого знаходиться ПРХС.

Надалі спостереження на ПРХС здійснюється в порядку, визначеному в розділі III цієї Методики для диспетчерської служби.

V. Організація збирання та обробки інформації

1. З метою збирання, опрацювання та аналізу інформації про стан радіаційного та хімічного забруднення навколишнього середовища, що надходить від диспетчерських служб та ПРХС у режимах підвищеної готовності, надзвичайної ситуації та в особливий період, за рішеннями Ради міністрів Автономної Республіки Крим, державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, районах, районах у містах Києві та Севастополі, містах обласного, республіканського (Автономної Республіки Крим) значення згідно з [Порядком](#) завчасно створюються РАГ та затверджуються положення про них.

Зазначеними рішеннями також визначаються місця для роботи РАГ, зокрема в регіональних центрах управління в надзвичайних ситуаціях у приміщеннях, призначених для роботи координаційних органів та штабів з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації місцевого рівня.

2. РАГ завчасно забезпечується відповідними методиками прогнозування радіаційної і хімічної обстановки, картою з нанесеною прогновною радіаційною та хімічною обстановкою, робочою картою для нанесення фактичної обстановки, формами звітних документів.

Для РАГ у районах, районах у містах Києві та Севастополі, містах обласного, республіканського (Автономної Республіки Крим) значення органи управління відповідних ланок територіальних підсистем ЄДС ЦЗ складають переліки диспетчерських служб та ПРХС, які надають інформацію про радіаційну та хімічну обстановку до відповідної РАГ, з контактними телефонами.

3. У разі переведення ЄДС ЦЗ в режим підвищеної готовності працівники РАГ прибувають на визначене для роботи місце, уточнюють порядок отримання та передавання інформації про радіаційну та хімічну обстановку від диспетчерських служб та ПРХС, здійснюють прогнозування можливої радіаційної і хімічної обстановки.

4. У разі виникнення надзвичайної ситуації, пов'язаної з викидом радіоактивних та небезпечних хімічних речовин, РАГ у районах, районах у містах Києві та Севастополі, містах обласного, республіканського (Автономної Республіки Крим) значення збирають, узагальнюють, опрацьовують отриману інформацію та подають її до органів управління ЄДС ЦЗ, яким вони підпорядковані, та до РАГ в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

РАГ в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі узагальнюють зазначену інформацію та подають її до органів управління територіальних підсистем ЄДС ЦЗ.

Начальник Управління взаємодії з Державною службою України з надзвичайних ситуацій Міністерства внутрішніх справ України	В. Скакун
	Додаток 1 до Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки (пункт 2 розділу III)

ПОВІДОМЛЕННЯ
про радіоактивне та хімічне забруднення

	Додаток 2 до Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки (пункт 2 розділу III)
--	---

Додаток 1
до Методики спостережень
щодо оцінки радіаційної
та хімічної обстановки
(пункт 2 розділу III)

ПОВІДОМЛЕННЯ
про радіоактивне та хімічне забруднення

(найменування підприємства)

Дата, час, місце проведення вимірювання	Потужність експозиційної (еквівалентної) дози, мР/год (мкЗв/год)	Назва небезпечної хімічної речовини, її концентрація у повітрі (мг/куб.м)	Напрямок переміщення хмари радіоактивного та хімічного забруднення
1	2	3	4

Черговий диспетчер (спостерігач) _____
(підпис, прізвище, ініціали)

ЖУРНАЛ
радіаційного та хімічного спостереження

Додаток 2
до Методики спостережень
щодо оцінки радіаційної
та хімічної обстановки
(пункт 2 розділу III)

ЖУРНАЛ
радіаційного та хімічного спостереження

(найменування підприємства)

№ з/п	Дата, час, місце проведення вимірювання	Напрямок, швидкість вітру, ступінь вертикальної стійкості повітря	Потужність експозиційної (еквівалентної) дози, мР/год (мкЗв/год)	Назва небезпечної хімічної речовини, її концентрація у повітрі (мг/куб.м)	Кого повідомлено, дата, час повідомлення	Прізвище, ініціали чергового диспетчера (спостерігача)	Підпис чергового диспетчера (спостерігача)
1	2	3	4	5	6	7	8